

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЧНЕ ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

© 2016 КАСИЧ А. О.

УДК 332.122

Касич А. О. Модернізація як стратегічне завдання розвитку промисловості України

Метою статті є дослідження теоретичних і методичних основ розробки стратегії модернізації промисловості країни. Систематизовано існуючі види модернізації, наголошено на важливості активізації модернізації саме промисловості, яку слід розглядати як важіль та результат всіх модернізаційних процесів у країні. Обґрунтовано закономірності процесів модернізації та встановлено особливості державної промислової політики в різних країнах. Наголошено, що важливим інструментом реалізації промислової політики є процес розробки стратегії розвитку промисловості, яка у переважній більшості країн зорієнтована на подальшу модернізацію. Основними інструментами забезпечення ефективної реалізації стратегії розвитку промисловості названо партнерство між державою та приватним сектором, підтримка широкомасштабних інновацій, розвиток експортного потенціалу, створення умов для розвитку всіх секторів економіки. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є обґрунтування змісту стратегії розвитку промисловості України з урахуванням досягнутого рівня та в розрізі запропонованих напрямів.

Ключові слова: модернізація, ресурси, стратегія, промисловість, реформи.

Бібл.: 21.

Касич Алла Олександрівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, Київський національний університет технологій та дизайну (вул. Немировича-Данченка, 2, Київ, 01011, Україна)

E-mail: Kasich.alla@gmail.com

УДК 332.122

UDC 332.122

Касич А. А. Модернизация как стратегическая задача развития промышленности Украины

Целью статьи является исследование теоретических и методических основ разработки стратегии модернизации промышленности страны. Систематизированы существующие виды модернизации, отмечена важность активизации модернизации именно промышленности, которую следует рассматривать как рычаг и результат всех модернизационных процессов в стране. Обоснована закономерность процессов модернизации и установлены особенности государственной промышленной политики в различных странах. Отмечено, что важным инструментом реализации промышленной политики является процесс разработки стратегии развития промышленности, которая у подавляющего большинства стран ориентирована на дальнейшую модернизацию. Основными инструментами обеспечения эффективной реализации стратегии развития промышленности названо партнерство между государством и частным сектором, поддержка широкомасштабных инноваций, развитие экспортного потенциала, создание условий для развития всех секторов экономики. Перспективой дальнейших исследований в данном направлении является обоснование содержания стратегии развития промышленности Украины с учётом достигнутого уровня и в разрезе предложенных направлений.

Ключевые слова: модернизация, ресурсы, стратегия, промышленность, реформы.

Библ.: 21.

Касич Алла Александровна – доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры менеджмента, Киевский национальный университет технологий и дизайна (ул. Немировича-Данченко, 2, Киев, 01011, Украина)

E-mail: Kasich.alla@gmail.com

Kasych A. O. Modernization as a Strategic Objective of the Development of Industry in Ukraine

The article is aimed at studying the theoretical and methodological foundations of developing strategy for the industrial modernization of country. The existing types of modernization have been systematized, importance of intensifying the modernization of the industry itself has been specified, which should be seen as a lever and a result of all of the modernization processes in the country. Process regularity as to modernization processes has been substantiated and features of the State industrial policy in various countries have been determined. It has been specified that an important tool for implementing the industrial policy is the process of elaborating the industrial development strategy, which for the overwhelming majority of countries is focused on further modernization. As the main tools of ensuring an effective implementation of a strategy for development of industry have been defined partnership between the State and the private sector, support of the large-scale innovations, development of the export potential, creation of conditions for the development of all sectors of the economy. Prospect for further research in this direction is substantiation of content of the industry development strategy of Ukraine taking account of the achieved level and in the context of the proposed directions.

Keywords: modernization, resources, strategy, industry, reforms.

Bibl.: 21.

Kasych Alla O. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of Management, Kyiv National University of Technologies and Design (2 Nemyrovycha-Danchenko Str., Kyiv, 01011, Ukraine)

E-mail: Kasich.alla@gmail.com

Після глобальної кризи 2007–2009 років, яка носила переважно фінансовий характер, значна кількість вчених в розвинених країнах почала наголошувати на необхідності промислового відродження задля збалансування економіки в цілому. Як наслідок, у розвинених країнах світу відбувається формування Нової промислової політики, спрямованої на розв'язання системних актуалізованих в останні роки проблем, за рахунок провадження системної та постійної модернізації.

Характеризуючи сучасний етап розвитку промисловості України, слід констатувати: зменшення ролі промисловості у створенні валової доданої вартості (частка

валової доданої вартості промисловості в загальному обсязі валової доданої вартості складала у 2000 р. 31,4%, у 2010 р. – 21,5%, у 2014 р. – 18,3%); нестійку динаміку обсягів виробництва – середньорічні темпи зростання за період з 2007 по 2016 рр. склали 97%; зниження привабливості для зайнятості населення (чисельність зайнятих у промисловості складала у 2000 р. 4,5 млн осіб, а у 2015 р. – 2,6 млн осіб); обмежені власні фінансові можливості промисловості для забезпечення розвитку (до сих пор велика частка підприємства працюють збитково: у 2010 р. їх частка складала 41%, а у 2015 р. – 27,3%); низьку інноваційну активність підприємств (частка

промислових підприємств, що впроваджували інновації, складала у 2000 р. 14,8%, у 2010 р. – 11,5%; у 2015 р. – 15,2%); накопичення критичної величини морально та фізично зношених основних засобів (за даними 2015 р., цей показник складав 60%) [6]. Усе це свідчить не лише про пов'язаний характер проблем сучасного етапу розвитку української промисловості, а й про необхідність розробки чіткої стратегії розвитку, спрямованої, перш за все, на прискорення процесів модернізації.

Питання модернізації економіки України та, безпосередньо, промисловості досить детально розглядаються в працях українських вчених. Теоретико-методологічні положення модернізації національної економіки розкрито в працях Амоші О. І. [8], Гейця В. М. [1], Левковець О. М. [5], Федулової Л. І. [9]. Концептуальні основи структурної модернізації промисловості представлено в роботах Кіндзерського Ю. В. [4], Чебанової О. О. [10]. Питання ресурсного забезпечення процесів модернізації досліджено в роботі автора [2].

Важливість застосування стратегічного підходу до процесів модернізації підкреслено в працях Жаліло Я. А. [7], Кіндзерського Ю. В. [4], інших. Так, останній визначає необхідність проведення реструктуризації промислового виробництва «у відповідності із названими стратегічними пріоритетами, яка потребує відповідних взаємоузгоджених управлінських рішень, ресурсів і часу. Тому вона має здійснюватись на засадах державного стратегічного планування» [4, с. 469]. А це означає, що питання розробки науково обґрунтованої стратегії модернізації промисловості залишаються актуальними.

Мета статті полягає у розробці теоретичних основ модернізації промисловості країни із застосуванням стратегічного підходу і з урахуванням здобутків сучасної науки та зарубіжної практики.

Орієнтація на модернізацію як розвинених країн, так і країн з низьким рівнем економічного розвитку перетворює її на глобальну тенденцію. Фактично складається ситуація, коли динаміка процесів модернізації визначає темпи економічного розвитку. Відповідно, неспроможність провести модернізацію промисловості відкидає країну на периферію глобальної економіки.

Модернізація традиційно сприймається як осучаснення, тобто приведення до «знаменника поточного моменту часу» всіх аспектів функціонування людини, іншими словами, як синхронізація процесів розвитку всіх секторів національного господарства з відповідним етапом еволюції науки й технології, суспільства. Відповідно, модернізація є предметом дослідження не лише економіки, а й інших наук, зокрема, соціології, демографії, політології.

Теоретична основа процесів модернізації формувалась на основі праць, перш за все, Лернера Д. [17], Ліпсета С. М. [18], Пржеворського А. та Лімонгаї Ф. [19], Ростю В. [20]. Основну увагу вчені зосереджували на дослідженні соціальної складової процесів модернізації, однак економічний аспект обійти було неможливо. Так, Лернер Д. [17] пояснив, що країни стають «сучасними» через вивчення досвіду інших країн. Він

стверджував що, ті, хто не бачить себе в шкурі інших, не розвиватиметься, тому без вивчення досвіду інших забезпечити модернізацію є неможливим. Ліпсет С. М. одним з перших звернув увагу на те, що «... середнє багатство, ступінь індустріалізації та урбанізації, а також рівень освіти є набагато вищими у більш демократичних країнах» [18, с. 50]. Він узагальнив результати емпіричних досліджень залежностей між економічним розвитком і демократією та зробив висновок про суттєвий причинно-наслідковий зв'язок між економічним розвитком і демократією. Пржеворський А. та Лімонгаї Ф. [19], дослідивши питання економічного розвитку в умовах різних політичних режимів, роблять висновок, що диктатури зникають по мірі того, як країни починають розвиватись. Вони доводять, що виникнення причинно-наслідкових ланцюжків: індустріалізація, урбанізація, освіта, комунікації, політичні та соціальні зміни [19, с. 158] приводить до поступового формування демократичних систем. Ростю В. [20] довів, що індустріалізація не є автоматичним процесом, вона залежить від потужних груп всередині суспільства, політичних еліт, які здатні передбачувати майбутнє та забезпечити умови для активізації модернізації.

Еволюція теорії модернізації свідчить про складний характер досліджуваних процесів, які проявляються в економічному розвитку, удосконаленні державного устрою, підвищенні рівня культури та освіти населення, удосконаленні технологій тощо. Загалом науковці виокремлюють два основні етапи модернізації, кожний з яких починався з революційних процесів:

- ★ *перший етап* – асоціювався з початком індустріальної революції та характеризувався такими супутніми процесами, як зменшення аграрного сектора, урбанізація та індустріалізація. Промислова революція стосувалася розвитку виробничого потенціалу та фактично визначала кількісні критерії інвестицій в основні засоби, які необхідні для забезпечення модернізації. Результатом модернізації на цьому етапі стало формування індустріального суспільства;
- ★ *другий етап* – ознаменувався початком революції знань та передбачав поетапне формування суспільства знань. Ключовими особливостями цього етапу модернізації стали процеси деіндустріалізації, глобалізації та мобілізації знань. Революція знань визначає необхідність забезпечення розвитку знань за рахунок інвестицій в НДДКР.

Якщо під час першого етапу модернізації основним об'єктом прикладення зусиль була промисловість, то на другому етапі відбувається перехід до розуміння модернізації як більш складного та системного процесу, коли основним об'єктом стають ресурси, розвиток яких забезпечує підтримку необхідних темпів модернізації.

Таким чином, найважливішою особливістю модернізації є її комплексний взаємопідтримуючий характер: модернізація промисловості є неможливою без розвитку науки, а осучаснення науки відбувається виключно на основі модернізації освіти та суспільства в цілому;

з іншого боку, модернізація промисловості забезпечує розширення її фінансових можливостей задля розвитку науки, підвищення кваліфікації робочої сили. При цьому саме модернізацію промисловості слід вважати найбільш дієвим важелем і найбільш значимим результатом модернізаційних процесів у господарстві. Це пов'язано з тим, що: по-перше, виробничий сектор був і залишається основним джерелом зростання продуктивності праці; по-друге, зростання продуктивності у промисловості зумовлює зростання продуктивності в інших секторах; по-третє, промисловість завжди була «навчальним центром» капіталізму, а також джерелом організаційних інновацій, оскільки зростання продуктивності відбувалося у зв'язку не лише з технологічними змінами, а й з організаційними перетвореннями. Саме на цьому наголошено в роботах [3, 12].

Модернізація включає не лише кардинальні зміни, а й невеликі перетворення, оскільки забезпечити підтримку однакових темпів змін у довготривалому періоді часу неможливо. Протиріччя між кількісно-якісними характеристиками окремих складових модернізаційних процесів призводить до загострення інших проблем та може супроводжуватись системними кризами. Для спрямування модернізації на передові орієнтири та для синхронізації всіх процесів модернізації у господарстві країни слід застосувати стратегічний підхід, тобто розробити відповідну стратегію.

Реалізація стратегії модернізації промисловості повинна перетворити цей складний процес у вбудований механізм спрямування розвитку на сучасні орієнтири та зростаючі показники.

Для розуміння закономірностей розвитку процесів модернізації, у тому числі промисловості, систематизуємо світовий досвід реалізації промислової політики, який має важливе значення у частині як оцінки результатів раніше розроблених стратегій, так і змісту стратегій, розроблених в останні роки.

Один із найяскравіших прикладів модернізації, який з часом почали називати «економічним чудом», продемонструвала Японія. У 1960-х роках розвиток економіки відбувався дуже стрімко: середньорічні темпи зростання промислового виробництва склали 15% [11, с. 186]. Модернізаційні процеси в післявоєнній Японії базувалися на поєднанні двох стратегій. Перша стратегія – селективна – передбачала концентрацію зусиль на певних пріоритетних напрямках, які мають вирішальне значення для розвитку економіки та суспільства. Друга стратегія – стратегія запозичення – була спрямована на широкомасштабне використання зарубіжних досягнень [11, с. 190]. У разі, якщо селективна стратегія доповнюється стратегією запозичення, можна забезпечити більш пропорційний розвиток промисловості та отримати високі виробничі результати.

Ще один приклад «економічного чуда» показала Південна Корея. Модернізація в Південній Кореї була чітко сфокусована на меті – подолання бідності за рахунок модернізації. Модель економічного розвитку Південної Кореї базувалася на довгостроковому економічному плануванні, раціональному розподілі ресурсів і

ефективній співпраці між урядом і бізнесом, які загалом були спрямовані на проведення швидкої індустріалізації та на розвиток експортоорієнтованих галузей промисловості через активну державну підтримку та залучення іноземних інвестицій [16]. Але швидка модернізація призвела до виникнення певних проблем, зокрема, розривів між багатими і бідними, нівелювання принципу соціальної справедливості, тощо. Як наслідок, у корейському суспільстві виник новий запит щодо стратегії модернізації, спрямованої на реалізацію соціальної справедливості шляхом справедливого розподілу багатства, усунення забруднення навколишнього середовища через індустріалізацію, підтримку міжнародної конкурентоспроможності за рахунок технічних інновацій.

Успішний приклад модернізації продемонстрував також і Китай, який своїм успіхом ставить під сумнів висновки попередніх досліджень щодо кореляції економічного розвитку та демократії. У Китаю були варіанти йти шляхом політичних трансформацій паралельно з втіленням законів ринкової економіки, однак фактично відбулося формування власної моделі розвитку, яка базується на державному капіталізмі. Модернізація в Китаї рухалася не ідеологічними концепціями, а принципом прагматизму та експериментальним принципом. Реформи були цілісними, здійснювалися поетапно в окремих секторах і регіонах, розгорталися від більш простих і менш спірних проблемних областей до більш складних. Китайське керівництво працювало в рамках існуючих економічних і політичних інститутів та намагалося їх поступово реформувати і переорієнтувати на цілі модернізації. Загалом модернізація Китаю здійснюється під керівництвом держави, яка забезпечила формування національного консенсусу, а здобуті економічні результати формують додаткове переконання у населення щодо правильності обраної моделі. На даному етапі розвитку Китаю сформулював Нову стратегію промислового розвитку, в рамках якої визначив сім «стратегічних нових галузей». За сподіваннями урядовців країни, визначені галузі стануть основою наступного етапу модернізації і технологічного розвитку китайської економіки [13].

Розробка нових стратегій розвитку промисловості відбувається і в розвинених країнах. Так, сучасна стратегія розвитку промисловості Великобританії базується на цілях, згрупованих за такими ключовими напрямками [14]: *технології* – необхідно, щоб уряд забезпечував розробку та комерціалізацію технологій у тих сферах, де країна має досвід і бізнес-можливості, щоб стати світовим лідером; *навички*, особливо у сфері створення та комерціалізації інновацій, є важливими для підприємств усіх галузей; *доступ до фінансів* – допомога підприємствам в отриманні фінансування відбувається шляхом підвищення рівня конкурентоспроможності банківського сектора; *закупівлі* – уряд може відігравати важливу роль у збільшенні вигоди від кожного фунта витрат державних грошей через практику державних закупівель.

Базисним положенням нової стратегії розвитку промисловості в США (від 2010 р.) є максимізація таланту робочої сили як основного джерела інновацій та

модернізації [15]. Для цього пропонується активізація співпраці між урядом, працівниками, промисловістю та науковими школами; розробка програми розвитку робочої сили з метою підвищення її життєздатності; поширення найкращої практики; забезпечення продовження зв'язків між навчанням і результатами. Ще один напрям американської моделі промислової стратегії – *підтримка радикальних інновацій*, яка здійснюється в США переважно за рахунок державних закупівель та в поєднанні з додатковими стимулами, такими як використання додаткових кредитів для витрат, пов'язаних з НДДКР.

Загалом існують певні відмінності у промислових стратегіях, які розробляються в розвинених країнах та країнах, що розвиваються. У розвинених країнах вони спрямовані на розробку довгострокових планів щодо забезпечення економічного зростання та створення нових робочих місць. Базовими положеннями таких стратегій є: забезпечення партнерства між державою та приватним сектором, підтримка широкомасштабних інновацій, розвиток експортного потенціалу, створення умов для розвитку всіх секторів. Зміст стратегії розвитку промисловості країни, що розвивається, значною мірою залежить від етапу індустріалізації. Вона переважно спрямована на формування критично необхідного обсягу ресурсів задля виходу на траєкторію сталого розвитку та проведення модернізації у ключових галузях.

Результатом процесів модернізації стає зміна галузевої структури промисловості, а при цьому відбувається вивільнення робочої сили, і для того, щоб не відбувався відтік робочої сили з країни та для забезпечення економічного зростання, важливим стає завдання збереження трудового потенціалу. Саме тому завдання створення робочих місць є складовою стратегії розвитку промисловості і в розвинених країнах, і в країнах, що розвиваються.

Стратегія розвитку промислового сектора повинна містити не лише набір цільових установок розвитку, а й набір інструментів, тобто пакет реформ. Найголовніший висновок щодо змісту реформ, який слідує із вивчення світового досвіду, полягає в такому: реформи можуть бути запізнілі, а витрати на виправлення перекосів, які зберігатимуться в економіці, будуть суттєво зростати. Відповідно вибір інструментарію реалізації стратегії модернізації має важливе значення.

У роботі Шапіро Г. [21] досліджено особливості промислової політики в різних країнах світу та наголошено, що зміна інструментарію промислової політики по мірі розвитку економіки країни є найбільш дієвими важелем продовження модернізації. У країнах, що розвиваються, інструментарій реформування економіки змінювався відповідно до досягнутого рівня: реформи «першого покоління» були спрямовані на макроекономічну стабілізацію та формування ринкової економіки; у рамках «другого покоління» реформ передбачаються, у тому числі, заходи, які є складовими промислової політики, однак вони більше спрямовані на розвиток освіти та науки.

Відповідно, *модернізація промисловості* – комплексний процес забезпечення відповідності кількісних і якісних характеристик функціонування промисло-

сті країни вимогам сучасності, тобто: вимогам науково-технічного прогресу щодо технології виробництва та технічних характеристик продукції; вимогам глобальних ринків щодо споживчих характеристик продукції та форм її реалізації на ринку; кваліфікаційним вимогам щодо робочої сили, зайнятої на промислових підприємствах; вимогам сучасних форм та методів ведення бізнесу, які використовуються провідними промисловими підприємствами тощо.

Проведене узагальнення існуючої наукової літератури та вивчення досвіду активізації процесів модернізації у різних країнах світу дозволяє ідентифікувати закономірності процесу модернізації:

- ✦ *закономірність циклічності* – проявляється у неспроможності країни забезпечувати однакові темпи модернізаційних змін в економіці впродовж тривалого проміжку часу;
- ✦ *закономірність комплексності* – темпи модернізації визначають наявність у країні ключових чинників-драйверів, які забезпечують максимально можливий результат у довгостроковій перспективі лише у випадку формування всього комплексу;
- ✦ *закономірність наступності* – перехід до більш сучасних форм модернізації може відбуватися виключно в певній послідовності, з урахуванням досягнутих результатів та обсягу сформованих ресурсів на попередніх етапах модернізації;
- ✦ *закономірність керованості* – процеси модернізації набувають ознак системності, за умови забезпечення науково обгрунтованого управління ними через реалізацію промислової політики та розробку стратегії промислової модернізації державою.

ВИСНОВКИ

Остання глобальна криза ще раз довела, що покладається виключно на ринкові сили, як ключові важелі забезпечення стійкого розвитку економіки, не можна, а тому формування промислової політики та розробка стратегії розвитку промисловості є дієвими інструментами державної підтримки розвитку економіки. Як у розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються, відбувається формування Нової промислової політики.

Основним стратегічним завданням для державної промислової політики незалежно від рівня та темпів розвитку промисловості є забезпечення модернізації, яка повинна стати невід'ємною складовою процесів функціонування економіки, суспільства, господарства.

З методологічної точки зору для трансформації узагальненого світового досвіду в реальний процес розробки стратегії розвитку промисловості України, зорієнтованої при прискорення процесів модернізації, пропонуємо брати до уваги:

1. *Цільовий аспект* – формулювання стратегії має передбачати розробку структурованих цілей, реалізація яких забезпечуватиме поетапне підвищення продуктивності економіки в цілому. Цілі повинні являти собою не лише набір завдань, а й кількісні орієнтири розвитку.

Технічно для формулювання цілей необхідно визначити існуючі та перспективні вимоги до промисловості, тобто стратегія повинна вибудовуватися на основі передбачення структурних змін ринків, у тому числі, глобальних, а також спрямовуватись на корекцію можливих провалів на ринку.

2. *Галузевий (секторальний) аспект* – змістовна конкретизація стратегії повинна відбуватися шляхом визначення переліку пріоритетних галузей, які відповідають етапу розвитку промисловості та покликани забезпечити досягнення поставлених цілей, серед яких ключовими можуть бути: проведення широкомасштабної індустріалізації, вихід на стійке економічне зростання, прискорення інноваційного розвитку.

3. *Ресурсний аспект* – реалізація стратегії визначається наявністю ресурсів з функцією драйверів розвитку, які здатні за умови створення умов для їх ефективного використання забезпечити модернізацію промисловості в необхідних пропорціях та з бажаною динамікою. У випадку, якщо господарство не має достатнього обсягу ресурсів, стратегічним стає завдання створення умов для їх залучення та формування.

4. *Організаційний аспект* – передбачає обґрунтування та застосування набору механізмів для реалізації стратегії. Інструментарій реалізації стратегії має велике значення, оскільки у разі, якщо він обраний невірною, промислова політика не буде мати успіху.

5. *Часовий аспект* – визначає необхідність своєчасного здійснення модернізації у тих чи інших формах, з орієнтацією на забезпечення довгострокової конкурентоспроможності національної промисловості.

Вибудовування промислової політики з урахуванням вказаних аспектів дозволить надати процесам модернізації ознак системності, комплексності та постійності. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Геєць В.** Ліберально-демократичні засади: курс на модернізацію України / В. Геєць // Економіка України. – 2010. – № 3. – С. 4–20.
2. **Касич А. О.** Ресурсне забезпечення модернізаційних процесів в Україні: регіональний аспект / А. О. Касич // Бізнес Інформ. – 2016. – № 2. – С. 138–143.
3. **Касич А. О.** Структурна трансформація промисловості в контексті забезпечення конкурентоспроможності національної економіки / А. О. Касич // Теоретичні та прикладні питання економіки : зб. наук. праць. – Вип. 14. – К. : Видав.-поліграфічний центр «Київський університет». – 2007. – С. 92–103.
4. **Кіндзерський Ю. В.** Промисловість України: стратегія і політика структурно-технологічної модернізації : монографія / Ю. В. Кіндзерський ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2013. – 536 с.
5. **Левковець О. М.** Модернізація економіки України: зміст, умови, ризики / О. М. Левковець // Бізнес Інформ. – 2011. – № 10. – С. 4–9.
6. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Післякризовий розвиток економіки України: засади стратегії модернізації / Я. А. Жаліло, Д. С. Покришка, Я. В. Белінська, Я. В. Бережний [та ін.]. – К. : НІСД, 2012. – 144 с.

8. Структурні реформи економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України / О. І. Амоша, С. С. Аптекар, М. Г. Білопольський, С. І. Юрій, Б. М. Андрушків. – Донецьк, 2011. – 846 с.

9. **Федулова Л. І.** Технологічна модернізація промисловості України / Л. І. Федулова. – К., 2008. – 472 с.

10. **Чебанов О. О.** Концептуальні основи структурної модернізації промисловості / О. О. Чебанов // Бізнес Інформ. – 2012. – № 11. – С. 134–137.

11. Японія: опыт модернизации / Рук. проекта Э. В. Молодякова. – М. : АИРО-XXI. 2011 – 280 с.

12. **Chang H.-J.** International Industrial Policy Experiences and the Lessons for the UK / Chang H.-J., Andreoni A. and Kuan M // Centre for Business Research, University Of Cambridge Working Paper. – 2013. – No. 450. – 88 p.

13. China Business Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.uschina.org/sites/default/files/sei-report.pdf

14. **Industrial Strategy. Government and Industry in Partnership.** Progress Report. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.gov.uk/government/uploads/>

15. **Industrial Strategy: USA** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cbi.org.uk/media-centre/casestudies/2012/03/industrial-strategy-usa/>

16. **Hong S. M.** (2001). Modernization and Economic Development in the Korean Economy / S. M. Hong // Journal of the Korean-Turkish Academic Society. – 2001. – Vol. 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hopia.net/hong/file/english/modern.htm>

17. **Lerner D.** The Passing of Traditional Society: Modernizing Middle East / D. Lerner. – New York : Free Press of Glencoe, 1958. – P. 19–42.

18. **Lipset S. M.** Political Man: The Social Bases of Politics / S. M. Lipset. – New York : Doubleday & Company, 1960. – 432 p.

19. **Przeworski A.** Modernization: Theories and Facts / A. Przeworski and F. Limongli // World Politics. – 1997. – Vol. 49, No. 2. – P. 155–183.

20. **Rostow W. W.** (1991). The Stages of Economic Growth / W. W. Rostow. – 3rd Edition. – Cambridge University Press, 1991. – 324 p.

21. **Shapiro H.** Industrial Policy and Growth / H. Shapiro // DESA Working Paper. – 2007. – No. 5.

REFERENCES

- Amosha, O. I. et al. *Strukturni reformy ekonomiky: svitoviy dosvid, instytuty, stratehii dlia Ukrainy* [Structural economic reforms: international experience, institutions, strategies for Ukraine]. Donetsk, 2011.
- Chebanov, O. O. "Kontseptualni osnovy strukturnoi modernizatsii promyslovosti" [The conceptual basis of structural modernization of the industry]. *Biznes Inform*, no. 11 (2012): 134-137.
- Chang, H.-J., Andreoni, A., and Kuan, M. "International Industrial Policy Experiences and the Lessons for the UK". *Centre for Business Research, University Of Cambridge Working Paper*, no. 450 (2013).
- China Business Council. www.uschina.org/sites/default/files/sei-report.pdf
- Fedulova, L. I. *Tekhnolohichna modernizatsiia promyslovosti Ukrainy* [Technological modernization of industry of Ukraine]. Kyiv, 2008.
- Heiets, V. "Liberalno-demokratychni zasady: kurs na modernizatsiiu Ukrainy" [The liberal-democratic foundations: a course on modernization of Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 3 (2010): 4-20.
- Hong, S. M. "Modernization and Economic Development in the Korean Economy". *Journal of the Korean-Turkish Academic Society*. <http://hopia.net/hong/file/english/modern.htm>

"Industrial Strategy. Government and Industry in Partnership. Progress Report". <https://www.gov.uk/government/uploads>

"Industrial Strategy: USA". <http://www.cbi.org.uk/media-centre/case-studies/2012/03/industrial-strategy-usa/>

Kasych, A. O. "Resursne zabezpechennia modernizatsiinykh protsesiv v Ukraini: rehionalnyi aspekt" [Resource support of the modernization processes in Ukraine: regional aspect]. *Biznes Inform*, no. 2 (2016): 138-143.

Kasych, A. O. "Strukturna transformatsiia promyslovosti v konteksti zabezpechennia konkurentospromozhnosti natsionalnoi ekonomiky" [Structural transformation of industry in the context of ensuring competitiveness of the national economy]. *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, no. 14 (2007): 92-103.

Kindzerskyi, Yu. V. *Promyslovist Ukrainy: stratehiia i polityka strukturno-tehnolohichnoi modernizatsii* [Industry of Ukraine: strategy and policy of structural and technological modernization]. Kyiv, 2013.

Levkovets, O. M. "Modernizatsiia ekonomiky Ukrainy: zmist, umovy, ryzyky" [Modernization of Ukrainian economy: essence, conditions, risks]. *Biznes Inform*, no. 10 (2011): 4-9.

Lerner, D. *The Passing of Traditional Society: Modernizing Middle East*. New York: Free Press of Glencoe, 1958.

Lipset, S. M. *Political Man: The Social Bases of Politics*. New York: Doubleday & Company, 1960.

Ofitsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Przeworski, A., and Limongli, F. "Modernization: Theories and Facts". *World Politics*, vol. 49, no. 2 (1997): 155-183.

Rostow, W. W. *The Stages of Economic Growth*: Cambridge University Press, 1991.

Shapiro, H. "Industrial Policy and Growth". *DESA Working Paper*, no. 5 (2007).

Yaponiya: opyt modernizatsii [Japan: the experience of modernization]. Moscow: AIRO-XXI, 2011.

Zhalilo, Ya. A. et al. *Pisliakryzovyi rozvytok ekonomiky Ukrainy: zasady stratehii modernizatsii* [Post-crisis development of the economy of Ukraine: the strategy of modernization]. Kyiv: NISD, 2012.